

ต้นไม้ยักษ์ (ต้นเลียงผิง)

หมู่ที่ 2 บ้านสะน้า อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี

ต้นเลียงผิง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ต้นไม้ยักษ์” ตั้งอยู่ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ของ นาย เอียง ชาวป่า ที่องค์บ้านสะน้า ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีความสูง 53 เมตร ความโตเหนือพุ่มพอง วัดได้ 5.90 เมตร ความโตรอบพุ่มพองที่ระดับ 1.3 เมตร วัดได้ 25.8 เมตร และรอบพุ่มพองระดับชิดดิน วัดได้ 45 เมตร อายุประมาณ 300 ปี ตั้งอยู่ใกล้ศาลเจ้าบ้าน อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยเชื้อสายลาวทุกหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ พร้อมแวดล้อมไปด้วยต้นหมากจำนวนมาก หรือที่เรียกว่า ป่าหมากล้านต้น ทุกๆ ปี ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 6 จะมีพิธีเลียงเจ้าบ้าน และประเพณีปิดบ้าน ซึ่งสืบสานกันมาเนิ่นนานครั้งแต่อพยพมาจากกรุงเวียงจันทน์ เป็นพิธีแสดงความกตัญญูและความเคารพต่อวิญญาณบรรพบุรุษที่ปกปักรักษาคุ้มครองและให้อยู่ดีกินดี ต้นไม้ยักษ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมนั้นด้วย และในปี 2561 กระทรวงวัฒนธรรมได้คัดเลือก ต้นเลียงผิง หรือต้นไม้ยักษ์ให้เป็นรุกขมรดกของแผ่นดิน

ต้นเลียงผิง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ficus albigila* (Miq.) King

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่ออื่น แผลง (เขียงราย) เลียงผิง (ภาคเหนือ) แผลง ผิง ลุง สะเลียม (อุตรดิตถ์) เขียง (เลย)

ลักษณะ ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 25-50 เมตร โคนต้นมักมีพุ่มพอง เปลือกเรียบสีขาวเทา ใบ เดี่ยว ออกสลับ รูปไข่ กว้าง 6-9 ซม. ยาว 10-14 ซม. ฐานใบกลมหรือเว้า ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมหรือเป็นหางแหลม ผิวใบมีขนสั้นนุ่มสีขาวปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 5-6 ซม. มีขนสั้นนุ่มสีขาวปกคลุม

ดอก เพศผู้ เกิดรอบปากช่องเปิด เกสรเพศผู้ 1 อัน

ผล รูปทรงกลม ออกตามซอกใบหรือกิ่งเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.8-1.3 ซม. ผิวมีขนสั้นนุ่มสีขาวปกคลุม ผลสุกมีสีส้มแกมแดง ก้านผลยาว 2-3 มม.

วิธีดูแลรักษา

- (1) ไม่ควรเข้าไปทำอันตรายใดๆ ต่อราก พุ่มพอง และลำต้น ห้ามขุด ขีด หรือทำให้เกิดแผลใดๆ ทั้งสิ้น เช่น การเข้าไปถ่ายรูป ที่พุ่มพอง ซึ่งอาจทำให้เกิดแผล เชื้อรา โรคและแมลงเข้าทำลายลำต้นได้
- (2) ไม่ควรเหยียบพื้นดินบริเวณโคนต้นโดยตรงเพราะอาจทำให้ดินแน่น ระบบรากถูกรบกวนทำให้การหาอาหาร การซึมของน้ำและอากาศไม่ดี มีผลต่อการพัฒนาและการเติบโตชะงักหรืออาจแห้งตายได้
- (3) การดูแลบริเวณที่เกิดแผลโดยการป้องกันเชื้อรา และการทำคัลยกรรมในบริเวณที่เป็นโพรง

การขยายพันธุ์

ต้นเลียงผิงเป็นไม้สกุล *Ficus* หรือ สกุลโพ-ไทร-มะเดื่อ ซึ่งเป็นสกุลของไม้ยืนต้นในวงศ์ *Moraceae* สกุลหนึ่ง ผลของไม้ในสกุลนี้ส่วนใหญ่เป็นอาหารของนกนานาชนิด เมื่อเมล็ดผ่านระบบย่อยอาหารของนก จะสามารถขยายพันธุ์ได้เป็นอย่างดี สังเกตได้จาก ต้นไทร ต้นโพ ที่ขึ้นตามสลับ เจริญ ในวัด เป็นต้น ในการนำไม้ในสกุลนี้มาขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดมักไม่เป็นที่นิยม และไม่ประสบความสำเร็จในการเพาะ ส่วนใหญ่จะขยายพันธุ์ โดยการปักชำกิ่ง และเนื่องจากต้นเลียงผิง ฦ บ้านสะนอแห่งนี้ เป็นรุกรามรดกของแผ่นดิน จึงเหมาะสมที่จะขยายพันธุ์เพื่อส่งเสริมและแจกจ่ายให้แก่ประชาชนผู้สนใจนำไปปลูกต่อไป กรมป่าไม้ โดยสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขานครสวรรค์ จึงดำเนินการทดลองเพาะเมล็ดต้นเลียงผิง โดยสถานีเพาะชำกล้าไม้จังหวัดอุทัยธานี สามารถเพาะชำกล้าไม้ต้นเลียงผิงจากเมล็ดเป็นที่สำเร็จ ขั้นตอนเพาะชำได้ดังนี้

1. เก็บเมล็ดที่ร่วงแล้วนำมาตากให้แห้งประมาณ 2 วัน
2. เตรียมแปลงเพาะเมล็ดไม้โดยการตากดินไว้อย่างน้อย 1 สัปดาห์ และพ่นยาฆ่าเชื้อราลง在地
3. นำเมล็ดที่ตากแห้งแล้วมาเพาะในแปลงดิน ซึ่งจากผลการทดลองพบว่าการนำมาเพาะปกติ หรือนำเมล็ดมาแช่น้ำอุ่น 6 ชม. ก่อนแล้วจึงเพาะหรือการแช่น้ำส้มสายชู 5% 3 ชม. ก่อนการเพาะ มีอัตราการงอกค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากเมล็ดมีขนาดเล็กจะนำมาเคล้ากับทรายเพื่อความสะดวกในการหว่าน
4. เมื่อหว่านเมล็ดที่เคล้ากับทรายลงในแปลงเพาะให้รดน้ำด้วยบัวรดน้ำรูถี่ หว่านทรายทับบางๆ แล้วรดน้ำผสมยาเชื้อราอีกครั้ง
5. รดน้ำเข้า-เย็น โดยผสมยาเชื้อรา ปุ๋ย และฮอร์โมน พรางแดดด้วยแสลมหรือใบมะพร้าว (ใบมะพร้าวเก็บความชื้นได้ดีกว่า) และเปิดให้ได้รับแสงในช่วงเย็น
6. เมล็ดจะงอกหลังจากเพาะแล้ว 7-10 วัน ให้ทำการย้ายชำกล้าใส่ถุง

